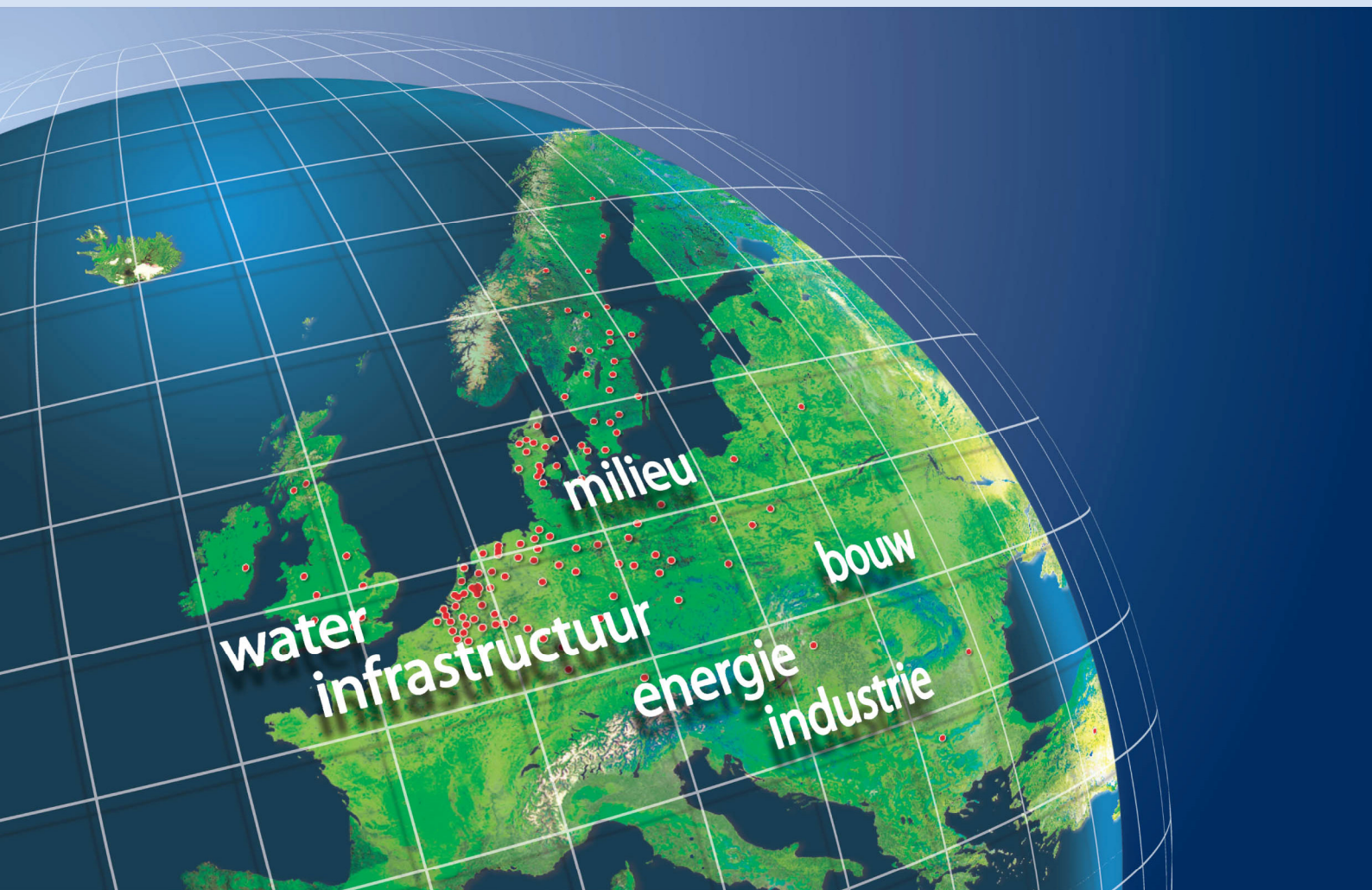

Archeologisch onderzoek Rijssen Het Opbroek

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 569

Archeologisch onderzoek Rijssen Het Opbroek

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 569

Definitief

Opdrachtgever:
Gemeente Rijssen-Holten

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 13 oktober 2009

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Rijssen
Het Opbroek

Subtitel : Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 569

Projectnummer : DR237239

Referentienummer : DR237239

Revisie : 0

Datum : 13 oktober 2009

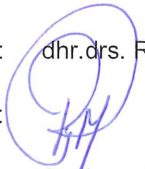
Auteur(s) : mevr. drs. Y. Boekema & mevr. drs. P. Fijma

E-mail adres : ypkje.boekema@grontmij.nl / paula.fijma@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. dr. J.J. Hekman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. drs. R.F.M. Onck

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
noord@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 21 november 2007
concept : 14 december 2007
definitief : 13 oktober 2009

Opdrachtgever : Gemeente Rijssen-Holten

Uitvoerder : Grontmij Nederland bv
mevr. drs. Y. Boekema & mevr. drs. P. Fijma

Bevoegd gezag : Provincie Overijssel

Contactpersoon : mevr. drs. S. Wentink

Locatie : gemeente : Rijssen-Holten
plaats : Rijssen
toponiem : Het Opbroek

RD-coördinaten : NW x: 233.357 / y: 481.173
NO x: 234.265 / y: 481.131
ZW x: 233.425 / y: 480.083
ZO x: 234.535 / y: 479.201

kaartblad : 28D Rijssen
afm. plangebied : 150 hectare

AMK : monumentnr. : -

Archis II : CIS-code : 25591

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Aanleiding en doel	5
2	Bureauonderzoek.....	6
2.1	Werkwijze.....	6
2.2	Geologie, geomorfologie en bodem.....	6
2.2.1	Geologie.....	6
2.2.2	Geomorfologie	6
2.2.3	Bodem.....	7
2.3	Hoogtekaart.....	7
2.4	Bekende archeologische waarden.....	7
2.4.1	Indicatieve Kaart Archeologische waarden.....	7
2.4.2	Archeologisch Informatiesysteem (Archis2)	8
2.4.3	Archeologische Monumentenkaart (AMK).....	9
2.4.4	Cultuurhistorische Atlas Overijssel	9
2.4.5	KICH.....	9
2.4.6	Historische vereniging.....	9
2.5	Historische, huidige en toekomstige situatie.....	9
3	Archeologische verwachting	11
3.1	Algemeen	11
3.2	Archeologische verwachting Het Opbroek.....	11
3.2.1	Vroege en Midden Steentijd.....	11
3.2.2	Neolithicum tot en met IJzertijd.....	11
3.2.3	Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.....	12
4	Evaluatie	13
Bijlage 1: Locatie Plangebied		
Bijlage 2: Geomorfologische Kaart		
Bijlage 3: Bodemkaart		
Bijlage 4: Hoogtekaart		
Bijlage 5: Bekende en potentiële archeologische waarden		
Bijlage 6: Historische kaart		
Bijlage 7: Archeologische verwachtingskaart		

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de gemeente Rijssen-Holten heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Het Opbroek te Rijssen. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten oosten van de bebouwde kom van Rijssen en wordt aan de noordzijde begrensd door de Leijerweerdsdijk, aan de oostzijde door de N347, aan de zuidzijde door de Enterstraat en aan de westzijde door de Pelmolenweg. De locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied heeft een oppervlakte van 150 hectare en bestaat grotendeels uit gras- en akkerland. Er zijn binnen het terrein enkele wegen, huizen en bedrijven aanwezig.

1.2 Aanleiding en doel

Aanleiding voor het onderzoek is de geplande realisatie van nieuwbouwplan Het Opbroek. Tijdens de bouw van de woningen en de aanleg van wegen zullen werkzaamheden worden uitgevoerd die de bodem en eventueel aanwezige archeologisch resten kunnen verstoren of vernietigen. Daarom dient voorafgaand aan de werkzaamheden een bureauonderzoek te worden uitgevoerd. Doel van dit Bureauonderzoek is om voorafgaande aan de geplande bodemingrepen te onderzoeken welke archeologische waarden in het plangebied bekend zijn en/of te verwachten zijn. Op basis van hiervan wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld en eventueel aanbevelingen gedaan voor de inrichting en methoden voor het vervolgonderzoek.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Voor het Bureauonderzoek is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten, het Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de Cultuurhistorische Atlas van Overijssel en overige relevante literatuur. Aan de hand van een analyse en interpretatie van deze gegevens is een specifieke archeologische verwachting opgesteld.

In de navolgende paragrafen wordt eerst ingegaan op de landschapsgenese en ontwikkeling. Het landschap is altijd bepalend geweest voor de bewoningsmogelijkheden van de mens. Het is van belang inzicht te hebben in het landschap om een voorspelling te doen over de locatie(s) van mogelijke bewoningsplaatsen. Daarna zullen de al bekende archeologische waarden in en rond het onderzoeksgebied worden besproken.

2.2 Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1 Geologie

Binnen het plangebied komen afzettingen voor uit het Laat-Pleistoceen (zie Tabel 2.1). Deze afzettingen bestaan uit dekzanden van de Formatie van Twente. De zanden zijn door de wind afgezet in de laatste ijstijd, het Weichselien. Hierin kan bodemvorming zijn opgetreden in de vorm van podzolering.

Tabel 2.1 Indeling van het Laat-Pleistoceen en het Holoceen

chronostratigrafie		jaren geleden	
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum	3.000 - heden
		Subboreaal	5.000 - 3.000
		Atlanticum	8.000 - 5.000
		Boreaal	9.000 - 8.000
		Preboreaal	10.000 - 9.000
↓	Pleistoceen	Laat	130.000 - 10.000
		<i>Weichselien (ijstijd)</i>	<i>120.000 - 10.000</i>

2.2.2 Geomorfologie

Op De Geomorfologische Kaart van Nederland¹ staat weergegeven dat het grootste deel van het plangebied zich bevindt in een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (eenheid 2M9) (Zie Bijlage 2). Het water van de in het voorjaar smeltende sneeuw heeft destijds lokaal vrij veel dekzand opgenomen en dit vervolgens in laag gelegen gebieden weer afgezet. Hierna heeft mogelijk geringe verstuiwing plaatsgevonden. Verspreid over het plangebied komen enkele dekzandruggen voor al dan niet met oud-boulanddek (eenheden 3K14 en 3L5). In het zuid(westen) van het plangebied bevinden zich gordeldekzandruggen en –welingen al dan niet met oud-boulanddek (eenheden 3K16 en 3L6). Dekzandruggen zijn terreinverheffingen met flauwe hellingen, die grotendeels onder arctische omstandigheden tijdens de laatste ijstijd door de wind zijn gevormd.

¹ Stiboka, 1985. Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000, blad 28 en 29. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

2.2.3 Bodem

Volgens de bodemkaart² bestaat het grootste deel van de bodem in het plangebied uit beek-eerdgronden met lemig, fijn zand (eenheid pZg23) (zie Bijlage 3). Aan de zuid- en westzijde van het plangebied zijn gooreerdgronden met leemarm en zwak lemig zand aanwezig (eenheid pZn21). In het noorden van het plangebied komen op enkele locaties veldpodzolgronden voor, bestaande uit leemarm en zwak lemig fijn zand (eenheid Hn21). In het zuidoosten van het plangebied bevindt zich een zone met moerige eerdgronden, bestaande uit een moerige bovengrond op zand (eenheid vWz). In het uiterste zuiden van het plangebied bevinden zich duinvaaggronden bestaande uit leemarm en zwak lemig fijn zand (eenheid Zd21).

Podzolering treedt op in zandgronden waarop een vegetatie voorkomt die zuren afscheidt. Een intact podzolprofiel kenmerkt zich onder andere door een humusrijke bovengrond (A-horizont). Door uitspoeling van humuszuren uit deze A-horizont worden ijzer- en aluminiumdeeltjes uit het onderliggende zand (E-horizont) naar beneden getransporteerd (door hemelwater), waarna ze neerslaan op een bepaalde diepte (B-horizont). De E-horizont of uitspoelingslaag is te herkennen aan de grijze tot lichtgrijze kleur. De B-horizont of inspoelingslaag aan de donkerbruine tot roodbruine kleur. Naar beneden wordt de kleur vaak geleidelijk lichter tot aan het niet door bodenvorming beïnvloede zand (C-horizont). Dit zand is in het algemeen geel en grijs. De geleidelijke overgang van B- naar C-horizont wordt de BC-horizont genoemd. Een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan van een podzolprofiel is de verticale doorstroming van hemelwater. Dit gebeurt alleen als het grondwater niet te hoog staat, met andere woorden: het moet een droge bodem zijn. In het algemeen wordt aan deze voorwaarde voldaan op de hogere delen van het dekzandlandschap: de dekzandkoppen en -ruggen. Dit waren in het verleden gunstige locaties voor bewoning.

Beekeerdgronden liggen over het algemeen relatief laag in het landschap. Ze waren in het verleden vaak in gebruik als grasland en werden gebruikt voor de beweiding van het vee. De bekeerdgronden bestaan uit een humushoudende bovengrond van gemiddeld 0,2 m dik. Deze eerdlaag ligt direct op de niet door bodenvorming beïnvloede natuurlijke ondergrond (C-horizont). Rond Rijssen liggen de gronden meestal op de overgang van de enkeerdgronden naar de lager gelegen bekeerdgronden.

Gooreerdgronden hebben tevens een eerdlaag en zijn vaak gelegen op de hoger gelegen dekzandruggen of afgesloten laagtes. In deze gebieden is bij de gooreerdgronden een inpoelingshorizont gevormd (B-horizont).

Bij de stuifzandgronden bestaat het profiel meestal uit een dik pakket stuifzand met binnen 1,2 m beneden het maaiveld een begraven B-horizont.

De moerige eerdgronden liggen in het plangebied als kleine laagtes tussen de bekeerdgronden. Waar de gronden nog niet verstoord zijn, bestaat het profiel uit een venige bovenlaag op de C-horizont.

2.3 Hoogtekaart

In bijlage 4 is een hoogtekaart weergegeven. Deze is vervaardigd door bekende NAP-hoogtes te interpoleren. Op de kaart is te zien dat met name het zuidelijke gedeelte van het plangebied relatief hoog gelegen is. Dit heeft te maken met het feit dat het zuidelijke gedeelte op de helling van een stuwwal ligt. In het noordelijke gedeelte van het plangebied zijn tevens enkele relatief hogere delen in het landschap te zien. Deze zandkoppen en -ruggen komen overeen met de dekzandruggen en -koppen zoals die worden weergegeven op de geomorfologische kaart.

2.4 Bekende archeologische waarden

2.4.1 Indicatieve Kaart Archeologische waarden

De archeologische verwachtingskaart IKAW geeft een gebiedsindeling in vier categorieën weer op basis van de verwachting van archeologische vondsten (gebieden met een zeer lage, lage,

² Stiboka, 1990. Bodemkaart van Nederland 1:50.000; blad 28 West Almelo. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

middelhoge, dan wel hoge archeologische verwachting). De kaart is voornamelijk gebaseerd op bodemtypen. De IKAW geeft aan dat voor vrijwel het gehele gebied een lage kans bestaat op het aantreffen van archeologische waarden (zie Bijlage 5). In het uiterste noord(oosten) en zuid(westen) zijn zones aanwezig waarvoor een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden geldt.

2.4.2 Archeologisch Informatiesysteem (Archis2)

In het Archeologisch Informatiesysteem (Archis II) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) staan bekende archeologische waarnemingen geregistreerd. Uit het plangebied zelf zijn geen waarnemingen bekend.

Tabel 2.2 Overzicht van archeologische perioden³

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

Tabel 2.3 Waarnemingen

Waarnemingsnummer	Aard	Datering
2578	Keramik	Nieuwe Tijd
4938	Stenen hamerbijl	Laat-Neolithicum
26363	Napjessteen	Neolithicum tot IJzertijd
2604	Vuurstenen bijl	Midden-tot Laat-Neolithicum
2600	Bronzen munt	Romeinse tijd
26683	Huisplattegrond, keramik behorend bij voormalige havezathe Bevervoorde	Late-Middeleeuwen
35825	Keramik, gracht behorend bij voormalige havezathe Bevervoorde	Late-Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd
2541	Vuurstenen bijl	Vroeg- tot Laat-Neolithicum
2603	Gracht, fundering behorend bij voormalige havezathe Bevervoorde	Late-Middeleeuwen
2605	Bronzen kokerbijl	Late-Bronstijd
407939	Keramik	Midden-IJzertijd

Circa 200 m ten westen van het plangebied is een waarneming gedaan (waarnemingsnummer 2578) Het betreft een drievuldigheidskan, een baardman met gezichten van geglaazuurd steengoed daterend uit de Nieuwe Tijd (zie Tabel 2.2) en fundamenteën, daterend uit de Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd, behorend bij de Havezathe Oosterhof. In de bebouwde kom van Rijsen zijn diverse waarnemingen gedaan, deze zijn weergegeven in Tabel 2.3.

³ Voor de dateringen is gebruik gemaakt van:

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 1996. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, I: Laat-Paleolithicum. In: *Palaeohistoria* 37/38 (1995-1996), pp. 71-125.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2000. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, II: Mesolithicum. In: *Palaeohistoria* 39/40 (1997-1998), pp. 99-164.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2002. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, III: Neolithicum. In: *Palaeohistoria* 41/42 (1999-2000), pp. 99-164.

2.4.3 Archeologische Monumentenkaart (AMK)

De AMK is een digitaal bestand van alle bekende behoudenswaardige archeologische terreinen in Nederland, dat door de RACM in samenwerking met de desbetreffende provincie is opgesteld. Op de kaart staan terreinen met archeologische status aangegeven. De kaart baseert zich op gegevens uit Archis. Statustoekening vindt plaats nadat het terrein is getoetst aan een aantal door de RACM gehanteerde criteria (kwaliteit, zeldzaamheid en contextwaarde). Volgens de AMK zijn in het plangebied geen AMK-terreinen geregistreerd (zie Bijlage 5).

Circa 200 m ten westen van het plangebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 13620). Het betreft een terrein waarbinnen zich resten van de havezathe "Oosterhof" bevinden. De havezathe dateert uit de Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. Binnen de bebouwde kom van Rijssen bevinden zich twee AMK-terreinen. Het gaat om een terrein van archeologische waarde (Monumentnummer 13975), betreffende de laat-middeleeuwse stadskern van Rijssen. Het tweede terrein is een terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 13639). Dit betreft een terrein waarbinnen zich resten van de havezathe "Bevervoorde" bevinden, daterend uit de Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd.

2.4.4 Cultuurhistorische Atlas Overijssel

In aanvulling op de landelijke verwachtingskaarten hebben veel provincies eigen verwachtingskaarten vervaardigd, waarin veel lokale gebiedskennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. De Cultuurhistorische Atlas van de provincie Gelderland geeft inzicht in de historische landschapsstructuren, bouwkundige monumenten en archeologische vindplaatsen waarden van de regio. Het raadplegen van de Cultuurhistorische Atlas van Overijssel heeft geen aanvullende informatie opgeleverd.

2.4.5 KICH

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie heeft alle bekende archeologische en bouwkundige monumenten en historisch-geografische informatie samengebracht in een digitale kaart. Via deze kaart zijn cultuurhistorische waarden eenvoudig per gebied te bekijken. Het raadplegen van KICH heeft voor beide deelgebieden geen aanvullende informatie opgeleverd met betrekking tot archeologie.

2.4.6 Historische vereniging

Na contact te hebben gehad met de heer D. Poortman, bestuurlid van de Stichting Oudheidkamer Riessen, bleek dat hij niet over aanvullende archeologische informatie beschikt betreffende het plangebied. Wel maakte hij melding van feit dat het gebied van oorsprong moerasgebied is. In het gemeentearchief is een stuk aanwezig daterend uit eind 1700 waarin melding wordt gemaakt van turf afkomstig uit het gebied. Aan de oostelijke rand van het plangebied werden in de 18^e eeuw enkele boerderijtjes gevestigd.

2.5 Historische, huidige en toekomstige situatie

Op de historische kaart uit de periode rond 1855⁴ is te zien dat de locatie van het plangebied destijds al Het Opbroek was geheten (zie Bijlage 6). Het Opbroek was indertijd een nat, moerassig, venig gebied. Het was niet ontgonnen en waarschijnlijk laag gelegen. Door het gebied liep in de genoemde periode een beek: de Oosterhofs Beek.

Op een historische kaart uit 1922⁵ is te zien dat de verkaveling in die periode ongeveer dezelfde is als die van tegenwoordig. Het grote verschil met de recente topografische kaarten is een spoorlijn die in de periode rond 1922 van de noordwestelijke hoek van het plangebied in zuid-oostelijke richting loopt.

Tegenwoordig bestaat het plangebied grotendeels uit grasland en akkerland. In de noordoosthoek van Het Opbroek zijn enkele boomgaarden aanwezig. De percelen zijn relatief groot. In het plangebied zijn enkele wegen en sloten aanwezig, die voornamelijk in noord-zuid-richting en

⁴ Geudeke, P.W. & L. Balk, 1990. Historische Atlas van Nederland 1:50.000, Deel 4: Oost Nederland 1830-1855. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

⁵ 1922: Chromotopografische kaart des Rijks" op schaal 1 : 25.000.

noordwest-zuidoost-richting lopen. Verder zijn er woningen en boerderijen in het plangebied aanwezig. Deze concentreren zich voornamelijk langs de wegen. Uit een Klic-melding blijkt dat de kabels en leidingen, waaronder een hogedrukgastransportleiding, in het gebied zich tevens langs de tracés van wegen bevinden.

In de toekomst zal in het plangebied woningbouw plaatsvinden. Naast de realisatie van woningbouw en bijbehorende voorzieningen als infrastructuur, groen, water, parkeerplaatsen et cetera, wordt in Het Opbroek ook ruimte geboden aan een sportpark. De planvorming bevindt zich momenteel nog in de startfase.

3 Archeologische verwachting

3.1 Algemeen

In het verleden was de mens veel sterker afhankelijk van de mogelijkheden die het landschap bood voor het ontplooiën van haar (economische) activiteiten. Men was veel minder in staat het landschap aan te passen aan haar wensen, zoals nu veel meer het geval is. De keuze van mensen om zich op een bepaalde locatie te vestigen, was voor een belangrijk deel afhankelijk van de lokale landschappelijke omstandigheden. De factoren die bij deze keuze een rol hebben gespeeld noemen we locatiefactoren. Hierbij moet worden gedacht aan hoge, droge delen van het landschap voor bewoning, vruchtbare gronden voor de akkerbouw, de beschikbaarheid van water en bouwmaterialen, natuurlijke voedselbronnen enzovoorts. Niet al deze factoren kunnen bij onderhavig onderzoek in beeld worden gebracht. Getracht wordt, door voornamelijk te focussen op de bodemkundige en geomorfologische situatie, de hogere droge delen van het landschap in beeld te krijgen. Daarnaast zijn de bekende archeologische gegevens uit de omgeving van het plangebied geïnventariseerd. Op basis hiervan is aan het plangebied een archeologische verwachting toegekend.

3.2 Archeologische verwachting Het Opbroek

Op basis van de bodemkundige en geomorfologische situatie van het plangebied en de bekende archeologische gegevens wordt de lage archeologische verwachting voor gedeeltes van het plangebied bijgesteld naar middelhoog voor alle archeologische perioden (zie Bijlage 7). De gebieden die al een middelhoge archeologische verwachting hadden, blijven gehandhaafd. De aanwezigheid van een podzolbodem kan wijzen op relatief hooggelegen gronden die in het verleden gunstige bewoningsplaatsen konden vormen. Ook dekzandruggen- en koppen liggen relatief hoog in het landschap. Omdat er in de omgeving geen vondsten en monumenten zijn geregistreerd wordt de verwachting niet naar hoog bijgesteld.

Archeologische waarden kunnen worden aangetroffen in de top van het dekzand. Dit zand is in het plangebied direct onder het maaiveld aanwezig. Niets wijst erop dat er in een bepaalde archeologische periode niet in het gebied verbleven kon worden. Daarom kunnen archeologische waarden worden verwacht uit de Steentijd tot en met de Nieuwe Tijd. Er dient te worden opgemerkt dat tijdens de in het verleden uitgevoerde graafwerkzaamheden ten behoeve van de binnen het plangebied reeds aanwezige huizen, wegen, kabels en leidingen eventueel aanwezige archeologische resten plaatselijk verstoord of vernietigd kunnen zijn.

3.2.1 Vroege en Midden Steentijd

In het Paleolithicum en Mesolithicum werd het gebied mogelijk bezocht door nomadische jagers/verzamelaars. Deze trokken door het gebied en sloegen tijdelijke kampen op de relatief hogere delen van het landschap zoals dekzandopduikingen (koppen, ruggen). Archeologische indicatoren uit deze periode bestaan uit (vuur)stenen artefacten, houtskool en sporen van haarden.

3.2.2 Neolithicum tot en met IJzertijd

Vanaf de periode van het Neolithicum gingen mensen op vaste plaatsen wonen waar ze nederzettingen bouwden. Verder deed men vanaf deze periode aan akkerbouw en veeteelt. Archeologische indicatoren uit het Neolithicum tot en met de IJzertijd kunnen onder andere bestaan uit sporen (paalkuilen, waterputten, greppels), huttenleem, voor de betreffende periode kenmerkend aardewerk en houtskool.

3.2.3 Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd

Archeologische indicatoren uit de periode Romeinse Tijd-Nieuwe Tijd kunnen bestaan uit onder andere sporen (paalkuilen, waterputten, greppels, afvalkuilen), funderingsresten, aardewerk, houtskool, metaal, glas en bot.

4 Evaluatie

In opdracht van de gemeente Rijssen-Holten heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Het Opbroek te Rijssen. In de toekomst zal hier woningbouw worden gerealiseerd. Tijdens de realisering hiervan zullen graafwerkzaamheden worden uitgevoerd die eventueel aanwezige archeologische resten kunnen verstoren of vernietigen. Het doel van het bureauonderzoek was het in kaart brengen van bekende en potentiële archeologische waarden.

Op basis van het bureauonderzoek kunnen in delen van het plangebied archeologische waarden worden verwacht. Het gaat om die gedeeltes waar zich dekzandruggen of –koppen bevinden en/of waar een podzolbodem aanwezig is. In de dekzandafzettingen, die direct onder het oppervlak voorkomen kunnen resten worden verwacht uit de periode vanaf de Steentijd tot en met de Nieuwe Tijd.

De archeologische belangen dienen op een zorgvuldige manier te worden afgewogen en waarborgd in het stedenbouwkundig plan. Aangezien het ontwerp voor de toekomstige plannen nog niet gereed is, kan met de resultaten van het archeologisch onderzoek rekening worden gehouden. Dit houdt in dat de gebieden met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde en met een intacte bodem in het toekomstige plan ontzien dienen te worden van graafwerkzaamheden. Dit kan zowel kostenbesparend werken alsmede conserverend voor de archeologische resten.

Indien het niet mogelijk is om de gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde te ontzien, dan dient voorafgaand aan de voorgenomen graafwerkzaamheden een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van boringen te laten uitvoeren in de gebieden met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Doel van een dergelijk onderzoek is het toetsen van de archeologische verwachting die is uitgesproken in het onderhavige Bureauonderzoek. Het IVO bestaat uit het uitvoeren van zes handmatige boringen per hectare. Hierbij wordt de bodemkundige situatie en de aanwezigheid en mate van bodemverstoring vastgelegd. Hierbij kan worden gedacht aan het onderzoeken van de aan- of afwezigheid van een podzolprofiel en de mate van verspoeling van de top van het dekzand en aanwijzingen voor de aanwezigheid van (intacte resten van) archeologische nederzettingen. Bij het onderzoek moet in ogenschouw worden genomen dat de grenzen van de gebieden met een middelhoge verwachting arbitrair zijn, aangezien deze door interpolatie van gegevens zijn verkregen. Tijdens het IVO moeten daarom tevens de grenzen van de gebieden met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde vastgesteld worden.

Bijlage 1

Locatie Plangebied

Locatie Plangebied

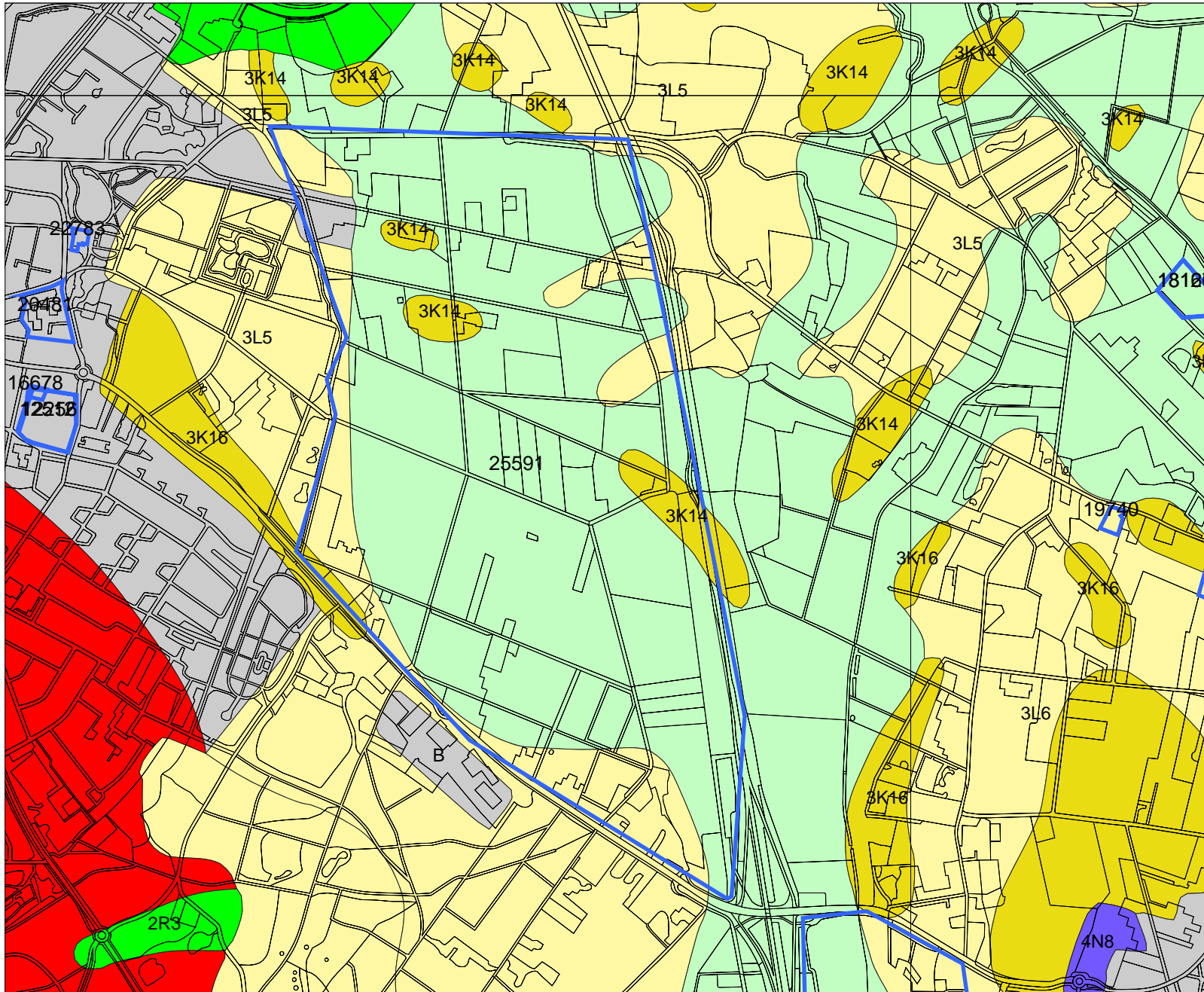
Bron: ANWB Topografische Atlas Overijssel 1:25.000

Bijlage: 1
PN: 237239

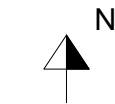
Bijlage 2

Geomorfologische Kaart

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)**
 - Wanden
 - Hoge heuvels en ruggen
 - Terpen
 - Hoge duinen
 - Plateaus
 - Terrassen
 - Plateau-achtige vormen
 - Waaievormige glooiingen
 - Niet-waaievormige glooiingen
 - Lage ruggen en heuvels
 - Welvingen
 - Vlakten
 - Laagten
 - Ondiepe dalen
 - Matig diepe dalen
 - Diepe dalen
 - Water
 - Bebouwing
 - Overig (Dijken etc)
- PLAATSNAMEN**

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

Bijlage 4
Hoogtekaart

233500

234000

234500

235000

481000

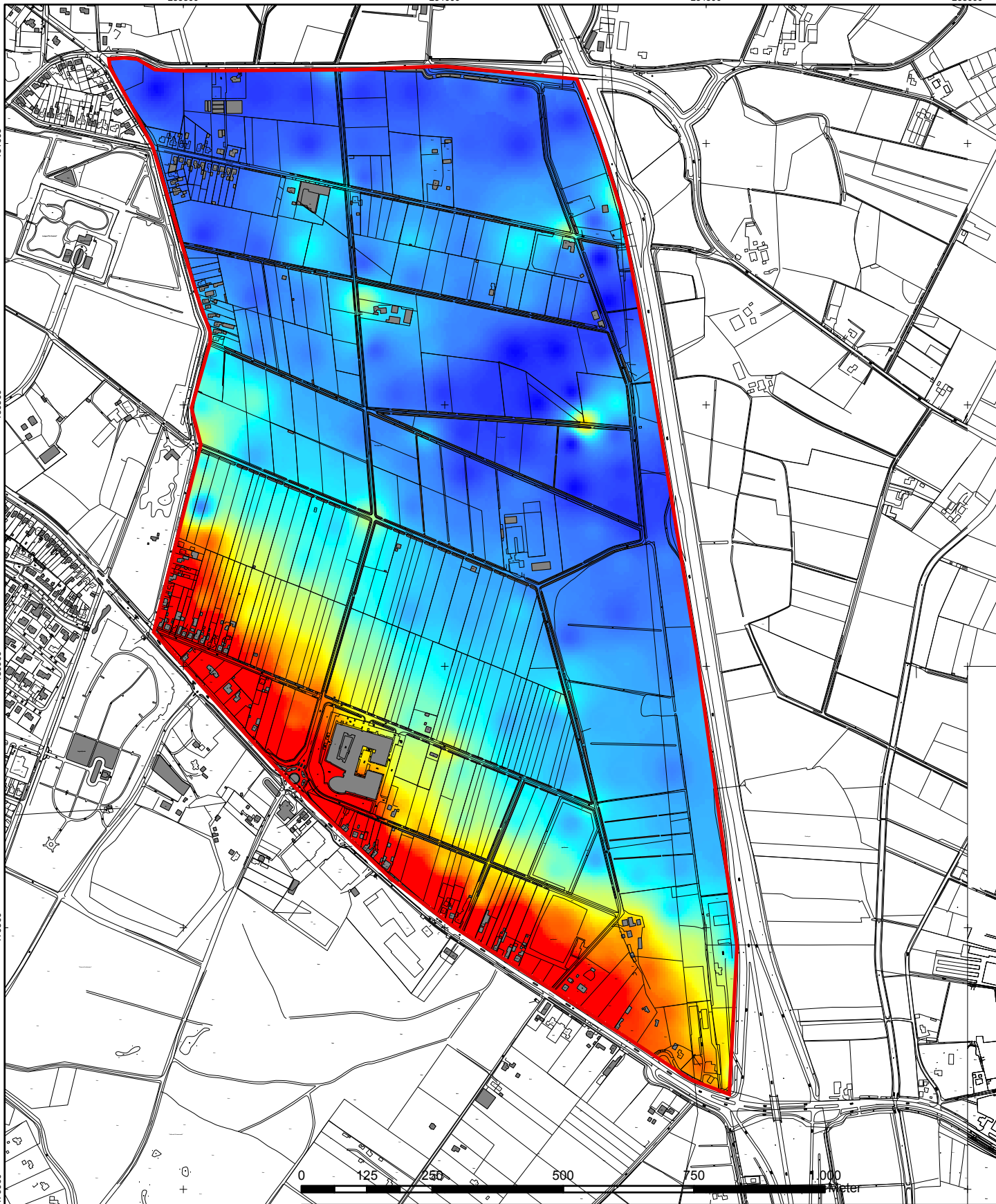
480500

480000

479500

479000

478500

Legenda

- begrenzing plangebied
- hoogte (m NAP)**
- Hoog : 12,44
- Laag : 9,00

Project

Het Opbroek te Rijssen

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

Onderdeel

Archeologisch onderzoek

Kaart

Indicatieve hoogtekaart

Get.

MO

Contr.

PF

Acc.

JJH

Datum

20-12-07

Schaal

1:10.000

Projectnummer

DR 237239

Tekeningnummer

237239B4

Bijlagennummer

4

Rev.

1

Dat.

Acc.

GAR-nummer

GAR569

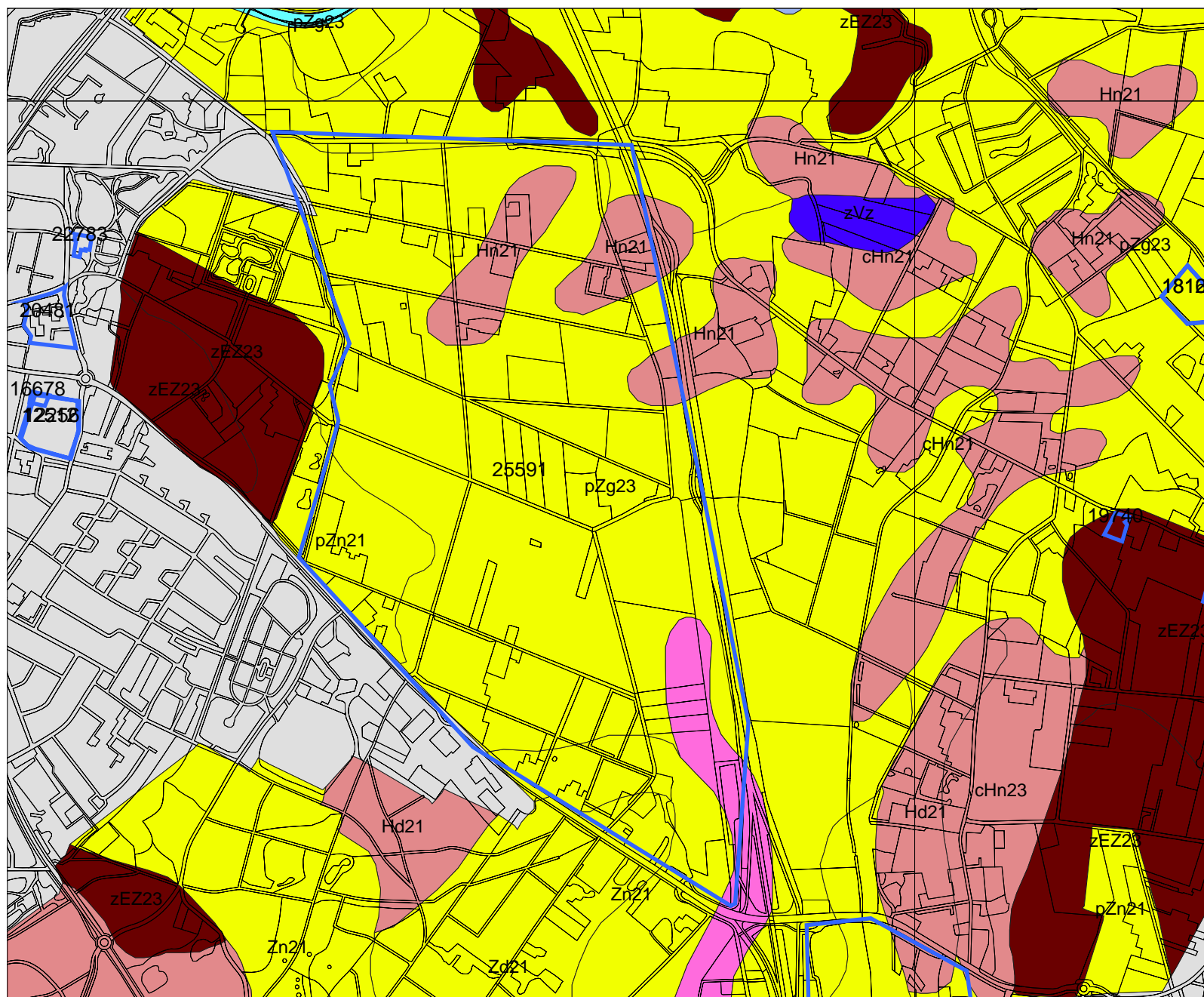
CIS-code

25591

Grontmij Nederland BV
 Cluster Noord
 Locaties: Assen, Haren,
 Drachten

Bijlage 3
Bodemkaart

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviaale afz ouder pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverwerkingsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz ouder pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalk lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

PLAATSNAMEN

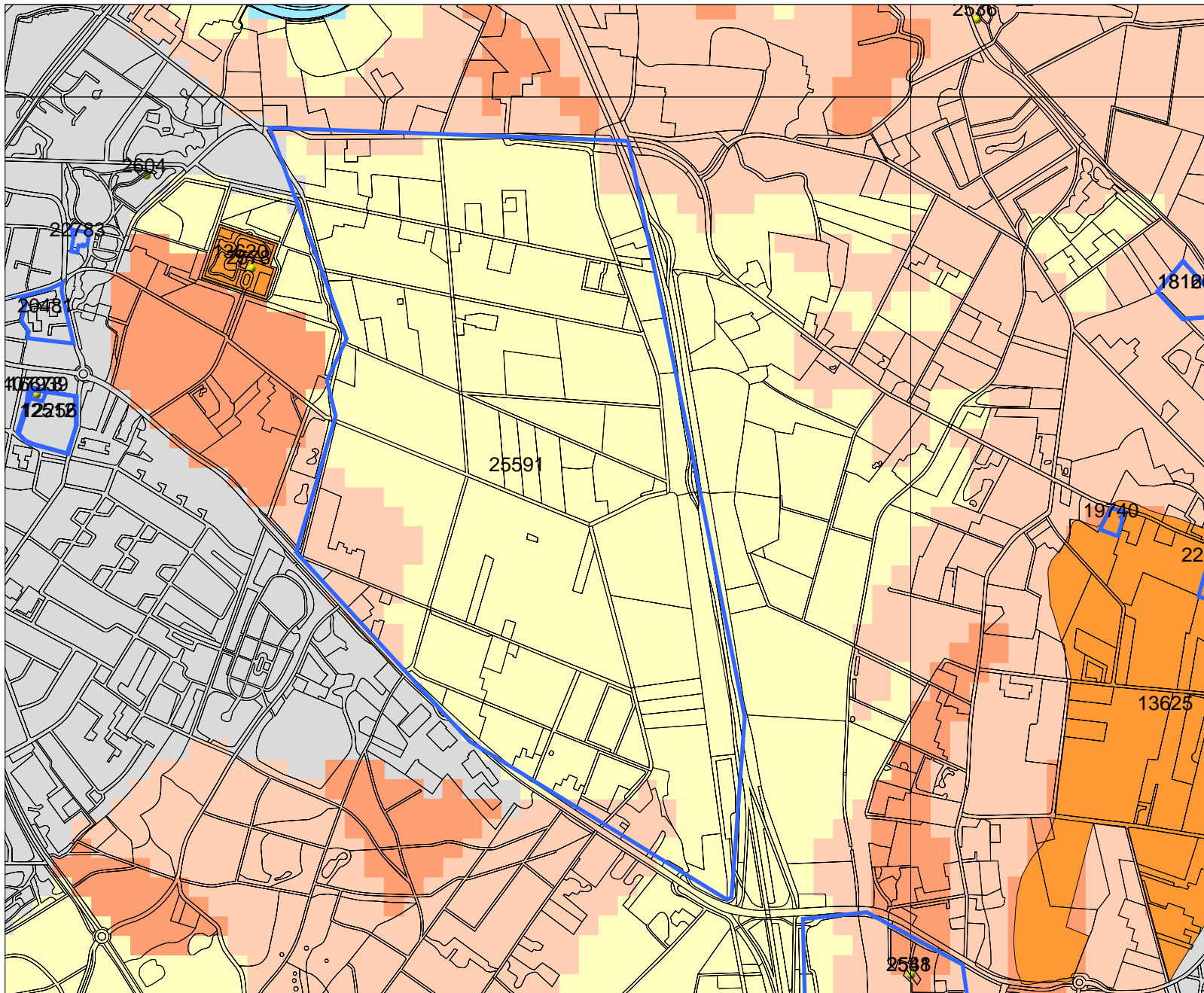
Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

Bijlage 5

Bekende en potentiële archeologische waarden

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)
- WAARNEMINGEN

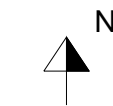
MONUMENTEN

- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

PLAATSNAMEN

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

Bijlage 6

Historische kaart

Historische Kaart 1855

Bron: Geudeke, P.W. & L. Balk, 1990. Historische Atlas van Nederland 1:50.000, Deel 4: Oost-Nederland 1830-1855. Wolters Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

 Grontmij

Bijlage: 1
PN: 237239

Bijlage 7

Archeologische verwachtingskaart

233500

234000

234500

235000

481000

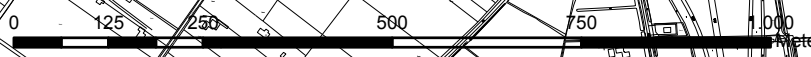
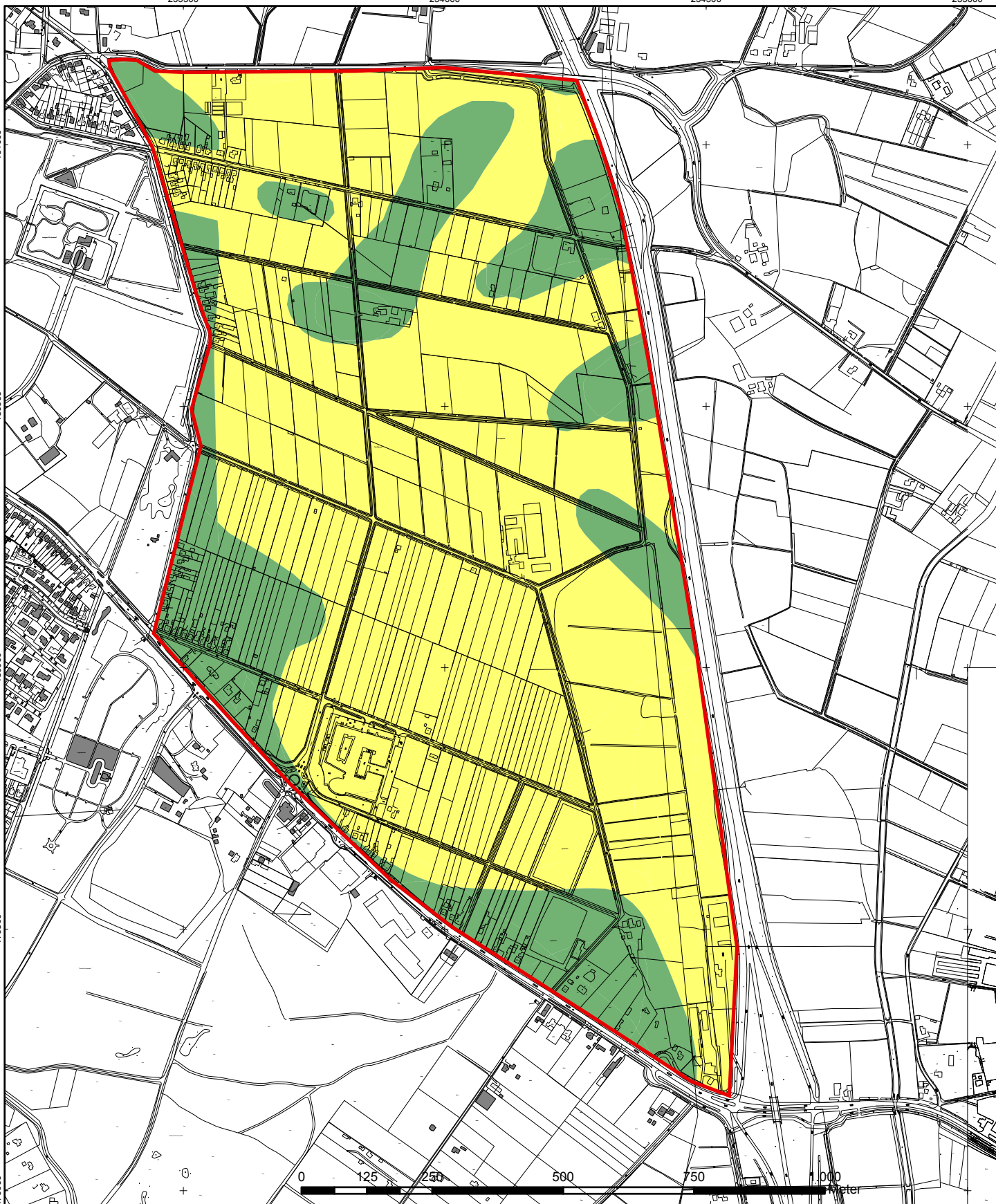
480500

480000

479500

479000

478500

Legenda

begrenzing plangebied

archeologische verwachting

middelhoog

laag

Project

Het Opbroek te Rijssen

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

Onderdeel

Archeologisch onderzoek

Kaart

Archeologische verwachtingskaart

Get.

MO

Contr.

PF

Acc.

JJH

Datum

20-12-07

Schaal

1:10.000

Projectnummer

DR 237239

Tekeningnummer

237239B7

Bijlagennummer

7

Rev.

1

Dat.

Acc.

GAR-nummer

GAR569

CIS-code

25591

Grontmij Nederland BV
Cluster Noord
Locaties: Assen, Haren,
Drachten

www.grontmij.nl

Wij ontwerpen en realiseren [plannen](#) voor de [toekomst](#), door mensen en partijen in regio's bij elkaar te brengen en met elkaar te [verbinden](#), met [respect](#) voor onze leefomgeving, onze klanten en elkaar.